

Tartalom

ACTUAL

Új szempont a skizofréria megelőzésében
Randal Ross

5

BRIEF COMMUNICATION

Az értékelők közötti megbízhatóság
a pszichiátriai diagnózisokban
Jeremy Matuszak, Md és
Melissa Piasecki, Md

7

WHAT'S NEW IN MOOD AND PSYCHOTIC DISORDERS?

Gyulladásos folyamatok állnak a pszichiátriai
rendellenességek hátterében?

Joanna K. Soczynska

9

CLINICAL

Komorbid mozgás- és pszichiátriai zavarok
Gregory M. Pontone MD

12

COMORBIDITIES

Terápiás következtetések diabetes mellitus
és depresszió társulása esetén

Shane M. Coleman, MD és
Wayne Katon, MD

16

CLINICAL

A kábítószerrel való visszaélés
neurobiológiai alapjainak megértése:
komorbiditás a skizofrériaiban

Alanna Bridgman, MD, Clairelaine
Ouellet-Plamondon, FRCPC,
Marya Morozova és
Tony P. George, MD, FRCPC

18

RESIDENTS CORNER

A doboztól a kosárig
Jacob L. Freedman, MD

23

CLINICAL

Közös döntéshozatal a pszichózis kezelésében
Christopher Gordon

24

PSYCHIATRY GOES TO THE MOVIES

A pszichiátria hadviselő táborainak
megbékítése

Sharon Packer, MD

28

ELECTROCONVULSIVE THERAPY

Az ECT kognitív hatásai: tolerabilitás
versus biztonság

Charles H. Kellner, MD

33

„Még nyílnak a völgyben a kerti virágok”

A FÉRFI LEGSZEBB KORSZAKA

Dr. Németh Attila Ennek a gyönyörű versnek a „hivatalos” üzenetét már a középiskolában megtanultuk. A beteljesülő jóslat. Szendrey Júlia, szerelem, Segesvár, halál, új házasság, boldogtalanság. Emlékeim szerint bennem már akkor is a 3., 4. sor maradt meg: „De látod amottan a téli világot? Már hó takarja el a bérci tetőt.” Igen, az elmúlás. Mit jelent az ősz az ember életében? Nemcsak úgy általában, hanem személyesen. Túl vagyok életem nyarán, itt van az ősz. Mit kezdek ezzel? Mert az ősz után a tél jön. „Most tél van, és csend és hó és halál.” – írja Vörösmarty az Előszóban. Majd így folytatja: „A föld megőszült; Nem hajszálanként, mint a boldog ember”. Boldog ember? Vajon az vagyok-e? Visszacsengenek annak a nővérkének a szavai, aki az 50. születésnapomon úgy gratulált, hogy „Meglátja főorvos úr, az ötvenes évek a férfi legszebb korszaka”. Mosolyogtam ezen, nem vettem komolyan. Ahogy közeledtem a hatvanhoz, rájöttem, hogy nagyon sokban igaza lett a nővérkének. Boldognak érezhettem magam. Ha csak a szakmai vonalat említem, akkor szinte mindent sikerült megvalósítanom, amit szerettem volna. Volt egy jó osztályom, felnőtt néhány nagyon tehetséges tanítványom, munkatársaim közül többen szép karriert futnak be, és még az OPAI is megnyílt. Persze, ez egyedül nem ment volna. Ehhez kellett a segítőkész kollégák, a barátok és az a sok ember, aki elhitte, hogy jó célokért küzdünk, hogy nem magunknak akarjuk kikaparni a gesztenyét, hanem tenni szeretnénk valamit a szakmáért, a pszichiátriai betegekért.

Nem volt könnyű döntés, hogy közel a hatvanhoz (vö. szeptember vége) belevágjak a kórházigazgatásba, azzal a céllal, hogy legyen újra országos intézete a pszichiátriának. (Érdekes, hogy megint egy Vörösmarty-vers – az Országháza – jut eszembe).

Nem mondom, hogy könnyű dolgom lenne, sőt nagyon is nehéz, de érzem és látom, hogy haladunk előre. Sok-sok kanyart kell tenni, időnként meghátrálni, de az egyenleg pozitív. Tudományos minőségű új osztályvezető főorvosok lettek, tehetséges fiatalok jöttek az intézetbe, és

egyre több a belső támogatónk. Köszönet azoknak, akik eddig aktívan segítettek, és

azoknak is, akik nem gátolták az előrejutást. Ezt, sajnos, nagyon komolyan gondolom. Csak egy vitallással lehet ellenszélben jobban haladni, mint szélcsendben, de nekünk a szélcsend a kedvező. Persze a hátszél lenne az igazi, és ezt szeretnénk megkapni mind a kormányzattól, mind a Nyíró-OPAI dolgozóitól, hogy a szakma és a betegek minél többet profitálhassanak az OPAI-ból. Remélem, mire eljön az én telem, addigra egy stabil, magas színvonalú, a szakma jelentőségéhez méltó országos intézetünk lesz. Addig még megpróbálom kihasználni az ősz hátralévő szép napjait, heteit, hónapjait – éveit.

VAN MÉG REMÉNY

Dr. Somogyi Andrea „Még nyílnak a völgyben a kerti virágok... Erről a vesszorról nekem a remény jut az eszembe. Hogy bármennyire is lefelé megy már az életünk, de várnak még ránk szépségek és örömök, hogyha hagyjuk, ha megengedjük magunknak, hogy átéljük ezeket.

13 éve járok egy fővárosi idősoththonba, gondozni az időseket. Ez alatt a 13 év alatt több párt láttam, akik ott ismerték, ott találták meg egymást és éltek le együtt boldogan az utolsó éveiket. Az egyik legszebb ilyen élményem az, hogy tavaly decemberben az egyik lakó, akinek sclerosis multiplexe van, begurult a kerekesszékekén az orvosiba barátja kísértében, akinek agyvérzése volt, és ennek a következményeivel él együtt, és: hozták nekem az esküvői meghívót. Ezt követően mindenki arra készült, hogy a pár az otthonból indul a házasságkötő terembe. Ott egy szűk körű, rendkívül meghatározó szertartást láttunk, és utána az otthonban volt a lakodalom. Mert megengedték maguknak, hogy átéljék azt az érzést, hogy van még remény, bár...lefelé megy a nap... és már hullanak a levelek.

Az őszi virágokról természetesen a szakmánkban a depresszió az, ami mindenkinek eszébe jut, és valószínűleg nemcsak én, hanem mások

(Körkérdés, folytatás a 30. oldalon)

Kiadó és szerkesztőség: Locksley Hall Media Kft. a Promenade kiadói csoport tagja

Postacím: 1535 Budapest, Pf. 804

Telefon: 06-30 327-4143

E-mail: repcio@promenade.hu

Felelős kiadó: a Locksley Hall Media Kft. ügyvezető igazgatója

Nyomdai előállítás: Prime Rate Kft.
Felelős vezető: dr. Tomcsányi Péter
ügyvezető igazgató

Példányszám: 1300

Terjesztés: a klinikákon, kórházakban, járóbeteg szakellátáson, valamint szakrendelőkből dolgozó pszichiáterek számára ingyenesen

Terjeszti: Magyar Posta Zrt.
Előfizetési díj közületeknek: 10.000 Ft/év

Megjelenés: évente 5 alkalommal

A kiadó a hirdetések és a termékismertető tartalmáért nem vállal felelősséget.

A lapban említett gyógyszerek alkalmazásánál a mindenkori magyar alkalmazási előírat az irányadó.

©2013 Locksley Hall Media Kft.
Minden jog fenntartva. All rights reserved.

HU-ISSN 2063-3998

túlmenően a gyulladás és oxidatív stressz az apoptózis folyamatát is serkenti, és csökkenti az ideg- és gliasejtek plaszticitását (24). E folyamatokban kialakuló zavarokat szintén leírtak már major depresszióban, bipoláris betegségben és skizofréniában (25-27).

Gyulladásgátló szerek a pszichiátriában

Gyulladásgátló készítmények alkalmazása igazoltan csökkenti a pszichiátriai betegségek tüneteit. Például adjuváns terápiaként adott celecoxib esetében antidepresszáns hatást igazoltak major depresszióban és bipoláris betegségben, valamint javítja a skizofréniát (28-30). A minociklin, egy gyulladásgátló hatással is rendelkező tetraciklin antibiotikum szintén igazoltan javít a negatív tüneteken és a kognitív funkciókon skizofréniában (31). Mindezeket túl állatkísérletes vizsgálatok bizonyítéka, valamint egy előzetes nyíltcímű, major depresszió pszichotikus tüneteiben szenvedő betegeken végzett klinikai vizsgálat eredménye szerint a minociklin antidepresszáns hatású (32, 33). TNF antagonistáknak szintén lehet antidepresszáns hatása, amire a depresszió tünete és az életminőség másodlagos javulásán keresztül lehetett következtetni gyulladásos kórképekben szenvedő betegeknél (34).

A hagyományos antidepresszánsok, a hangulatstabilizáló és antipszichotikus gyógyszerek különböző mértékben leszállítják a proinflammatorikus mRNS- és protein szinteket. Továbbá azon betegeknél, akik esetében IFN- β kezelés jön szóba, az antidepresszáns előkezelés bizonyítottan csökkenti a citokin indukálta depressziót (35). Érdekes, hogy előzetes klinikai bizonyítékok felvetik a lehetőségét annak, hogy az SSRI készítmények és antipszichotikumok gátolják a gyulladásos citokinek termelődését valamint a betegség progresszióját reumatoid artritiszes állatkísérletes modellben (36, 37).

Következtetés

Jelentős mennyiségű klinikai vizsgálat támasztja alá azt a feltételezést, miszerint a gyulladásos folyamatok szerepet játszanak a major pszichotriai betegségek patofiziológiájában. Arra azonban még várni kell, hogy egyedi gyulladásos markert lehessen megnevezni a kórképek mindegyikének speciális megkülönböztetéséhez. Bár a pszichiátriai betegségek közötti különbségek bizonyítottak, mégsem sikerült ezen erőfeszítések eredményeként a betegségre egyedien specifikusan jellemző profilt igazolni. Az adott pszichiátriai megbetegedések heterogén megjelenéséből, valamint a gyulladásos citokinek pleiotróp természetéből adódóan feltételez-

hető, hogy a különböző biomarkerek kombinációja a genetikai valamint a környezeti rizikófaktorokkal együttesen bizonyítottan sokkal megbízhatóbb előrejelzője a betegségnek.

Tekintetbe véve, hogy nem minden manifeszt gyulladásos megbetegedésben szenvedő betegnél jelenik meg gyulladásos rendellenesség, a hangulatzavarok alcsoportjainak azonosítása (véltetően biomarkerek segítségével) segíthet elkülöníteni a hangulatzavarban szenvedő betegek olyan alcsoportját, ahol a gyulladásos elváltozások kritikus komponensei az etiológiának patogenezisnek és/vagy a terápiának.

A technológiai fejlődés eredményeként ma már lehetséges mikroarray vizsgálatokkal akár 1000-nél is több analízist végezni egyszerre. Előzetes vizsgálatok már elkezdődtek ennek a módszernek az alkalmazására azzal a célkitűzéssel, hogy egységes és meghatározott biológiai eljárásorozatot lehessen alkalmazni major depresszióban, skizofréniában és bipoláris betegségben, ami egy lépéssel közelebb visz a betegség sokkal átfogóbb modelljének kidolgozására és a farmakológiai áttöresre.

Ms Soczynska PhD jelölt, Institute of Medical Science, University of Toronto

(Az irodalomjegyzék elérhető a szerkesztőségben)

Körkérdés...

Folytatás az 4. oldalról

is, kicsit aggódva tekintünk az elkövetkező hetek elé, amikor majd nem tudni, hogyan tudunk időpontot adni a betegeinknek, akiknek az állapota az ősz során rosszabbodik. Ez most egy nehéz, munkás időszak lesz mindannyiunknak. Hogyha a saját életemre gondolok, hogy mit is jelent most nekem ez a verssor, akkor – talán furcsának tűnhet, de nekem kezdetet is jelent, mivel ősszel indul a színházi szezon, és én nagy színházrajongó vagyok. Alig várom, hogy megnézhessem azokat a darabokat, melyekről lemaradtam az elmúlt évadban, és beülhessek azokra a koncertekre, amelyeket az őszi szezonhoz számunkra.

Számomra még azt is jelenti ez a verssor, hogy ilyenkor – bevallom őszintén, a nyarat nem nagyon kedvelem, mert nekem túl meleg – végre hétvégén el lehet menni kirándulni és hatalmasakat sétálni az erdőben, ahol tobzódnak a színek, és élvezni lehet az őszi erdő illatát.

AMORPHOPHALLUS TITANIUM

Dr. Kopácsi László „Ahogy meghallottam a témának megadott, szabad asszociációkat elindító Még nyílnak a völgyben a kerti virágok verssort, azonnal megindult bennem *Petőfi* Szeptember végén c. versének lassú hullámszáma. Addig, amíg ment fejből. Aztán egy kép villant be: títánbuzogány. (Na, tessék. Egy fallikus jelkép. De, ez isten bizony csak most ugrott be...) Nemrégiben láttam, hogy a brüsszeli Botanikus Kertben kinyílt az *Amorphophallus titanium*. A kontyvirág a földkerekség ma ismert legnagyobb virágjával büszkélkedhet. Egy-két napig. (Nem is irigylem.) Emlékszem, amikor valahogy rátaláltam a neten, percekig néztem lenyűgözve óriási kinyílt kelyhét. (Ez meg a másik oldal...) Olyan a közepe, mintha frissen tört volna fel belőle egy lávafolyam, vagy a „lángsugarú nyár”? Aztán snitt. És ez a virág fent teremt a „bérci tetőn”. Most augusztus van. Sehogys sem akart beszökni az ősz. Talán azért, mert most is rendelek?”

ELIRAMLIK AZ ÉLET

Dr. Gerevich József „*Petőfi* Sándor e verssora és a *Szeptember* végén című vers számomra több

jelentésréteget közvetít. Egyfelől jelenti a változás apoteózisát, amely a személyiségfejlődés egyes fázisait „mozgásban” mutatja be; még nem hagytuk el az egyik fázist, máris előttünk áll a következő. Azután a „midlife crisis” életérzésére világít rá, amennyiben olyan embert mutat be a számunkra, aki élete delén az elmúlással összefüggő szorongásairól készít egyfajta „fotóetűdöt”. Harmadsorban a halálközelség átélésének egyetemes szomorúsága sűrűsödik össze egy-egy tömör mondattá („elhull a virág, eliramlik az élet”). A negyedik jelentés az önző, birtokló, kisajátító szerelem gyötrelmeire utal. És végül a költői szemfényvesztés versbe foglalásaként egy, a suhanc korból felnőtt korba lépő fiatalember koravén, a középkorú férfiakra jellemző melankóliája süt át.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:
VIANT KATALIN

